

Thema: Lokale anesthesie in de tandheelkunde

Inleiding

De moderne tandheelkundige beroepsuitoefening is ondenkbaar zonder lokale anesthesie. Enerzijds omdat tandheelkundige behandelingen, hoe nuttig en doeltreffend ook, soms niet zijn uit te voeren zonder de pijnstillende werking van lokale anesthesie. Anderzijds is het in vele gevallen onmogelijk om uitsluitend afgaande op anamnese en onderzoek een zekere diagnose te stellen bij een patiënt met een pijnklacht. Selectieve verdooving kan hier uitkomst bieden. Kortom, de moderne tandarts, maar ook de kaakchirurg en de anesthesioloog, kan niet zonder lokale anesthesie of, zoals sommigen wellicht terecht zeggen 'analgesie'. Vanwege de uniformiteit en usance wordt in dit themanummer echter gesproken van 'anesthesie'.

Lokale anesthesie in de medische en tandheelkundige behandeling is bekend sinds 1853 toen Alexander Wood voor het eerst morfine gebruikte voor het lokaal bestrijden van pijn. In 1899 werd door Alfred Einhorn het synthetische procaine ontwikkeld. Heinrich Blaun paste het middel toe, dat niet verslavend en minder toxisch is dan morfine en cocaïne, en voegde er de vasoconstrictor adrenaline aan toe. Daarmee was, zo'n honderd jaar geleden, het moderne lokale anaestheticum geboren.

De toepassing van lokale anesthesie vereist een grondige farmacologische kennis, zelfs wanneer het eenvoudige infiltratie-anesthesie betreft. In dit themanummer wordt, behalve aan farmacologische aspecten, aandacht besteed aan de neuro-anatomie en de anesthesiologie, aan de inwendige geneeskunde en de lokale anesthesie in de tandheelkunde, aan de in de tandheelkunde gebruikelijke infiltratie-anesthesie, aan de geleidingsanesthesie, aan de lokale anesthesie bij kinde-

Tandheelkundige behandeling zonder lokale anesthesie in het begin van de negentiende eeuw. Franz Seraph Hanfstaengl (1804-1877). Lithografie naar een schilderij van Gerard van Honthorst, thans in de Staatliche Kunstsammlungen te Dresden. (met toestemming overgenomen uit 'Vijf eeuwen tandheelkunde in de Nederlandse en Vlaamse kunst' van dr. F.E.R. de Maar, uitgegeven door de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde).

ren, aan de additionele technieken zoals inhalatie-sedatie en het gebruik van anxiolytica, aan de allergische reacties en, ten slotte, aan de juridische aspecten.

De bedoeling van dit themanummer is niet zozeer de lezer te informeren over de mogelijkheden, de gevaren en de beperkingen van lokale anesthesie in de tandheelkunde, maar vooral om alles nog eens op een 'rijtje' te zetten. Kortom, een themanummer over het gebruik en de achtergronden van lokale anesthesie in de tandheelkunde frist mogelijk weggezakte kennis weer op.

De redactie is veel dank verschuldigd aan de auteurs die een bijdrage aan dit themanummer hebben geleverd. Een bijzonder woord van dank gaat uit naar de collega's J.A. Baart en G.J. van Reenen, die zich, behalve als auteurs, als gastredacteuren voor het themanummer hebben ingezet.

I. van der Waal, hoofdredacteur